

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ἡ ἐποχή μας, κατ' ἐξοχήν τεχνολογική καὶ μὲ τάσεις ἀπλοποιήσεως τῶν καλλιτεχνικῶν ἀξιών, ἔχει ἀμεση ἀνάγκη τόνωσως τῶν καλαισθητικῶν κριτηρίων τοῦ μέσου ἀνθρώπου. Ἀπ' αὐτό, δὲν μπορούμε φυσικά νὰ ὑποστηρίξουμε πῶς ὁ σύγχρονος ἀνθρώπος ἔχει καταπνίξει ὀλοκληρωτικὰ τὸ συναίσθημα τοῦ ὀραίου· προσεκτικὲς ὁμῶς παρατηρήσεις ὀδηγοῦν στὸ συμπέρασμα πῶς οἱ καθαρὰ «μοντέρνες» προσωπικὲς διαθέσεις συνεχῶς ἀποκόπτουν — συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα — κάθε σύνδεσμο μὲ τὴν Τέχνη, καθ' ὅσον μάλιστα τὸ ἄτομο σήμερα θεωρεῖ πῶς ἡ Τέχνη εἶναι πρόσθετον καὶ περιττὸν στοιχεῖον μέσα στὴν τόση πολυγνωσία του καὶ φρενιτιδα, πού προκαλεῖ ὁ καταπληκτικὰ ἐξελισσόμενος τεχνολογικὸς πολιτισμὸς. Ὁ ρόλος τῆς Τέχνης σήμερα εἶναι σημαντικὰ σπουδαῖος, γιὰ νὰ μὴν πῶ τραγικὸς, πασχίζοντας νὰ γεφυρώσῃ τὸ χάσμα μεταξὺ τῆς ψυχρότητος τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καὶ τῶν ἀμεταδλήτων ἐπιστημονικῶν περιστάσεων μὲ τὴν νηφαλιότητα καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀδεσμεύτου σκέψεως καὶ τῆς συναισθηματικῆς καλλιέργειας. Δηλαδή ἡ Τέχνη συνδέει τὴν ἀντικειμενικὴν (νοητικὴν) καὶ ὑποκειμενικὴν (συναισθηματικὴν) φύσιν τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς εἶναι καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τῆς. Ἐξετάζοντας μ' αὐτὴν τὴν ἐποφὴ τὴν Τέχνη, παρατηροῦμε ὅτι ἡ παρουσία τῆς εἶναι ὄντως ἐπιβεβλημένη διὰ νὰ ἐξισώσῃ τὴν νοσηρὰν ἐπιδρασιν τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ — ἢ, ὀρθότερον,

παροξυσμοῦ — μὲ τὴν ἀνακούφισιν, πού αἰσθάνεται: τὸ ὑποκείμενον μπροστὰ στὸ αὐθόρμητον καὶ πηγαῖον πού προσφέρει αὐτὴ, ἢ ὁποῖα δὲν ὑποβουλώνει τὸν ἀνθρώπον, ἀλλὰ τὸν ἀνυψώνει καὶ τὸν ἐλευθερώνει.

Ἡ Τέχνη καλλιεργεῖ τὸ συναίσθημα, τὴν λεπτότητα τοῦ πνεύματος, δραστηριοποιεῖ τὴν φαντασίαν, ἀναπτύσσει τίς ἰδέες, κι ὀλα τοῦτα κατὰ τὸν ὑγιέστερον καὶ γ ο ν ι μ ὴ τ ε ρ ο ν τρόπον.

Ἡ Λογοτεχνία ἀναπαύει μὲ τὸν αὐθορμητισμὸ καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως, μὲ τίς πολυποίκιλες μορφές τῆς καὶ θέματα. Μὲ τὸ θέατρο, καὶ ἰδιαιτέρως μὲ τὸ δράμα, ἀπολυτρώνεται καὶ ἀνακουφίζεται ὁ ἀνθρώπος, ταυτίζοντας τὸν ἑαυτὸν του μὲ τοὺς ἥρωας πού ἐνσαρκώνουν τὰ προβλήματα καὶ τοὺς δραματισμοὺς τῆς ψυχῆς του.

Ἡ Γλυπτικὴ καὶ Ζωγραφικὴ ἐξ ἴσου προσφέρουν μὲ τὴν ἐξωτερικὴν τους φαινομενικὴν στατικότητα ἀντίδοτον στὸν ζέφρονον καὶ χωρὶς ἔχνος ἐσωτερικοῦ νοήματος καλπασμὸν τῆς ἐποχῆς μας. Ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐσωτερικὴν των κινητικότητα πού πάντοτε ἔχουν, προσφέρονται γιὰ καλλιτεχνικὴ συγκίνηση, πρῶτο θῆμα πρὸς τὴν ἀληθινὴ ἀποδέσμευση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν καὶ ψυχρότητα.

Ἡ Μουσικὴ προοδευτικὰ εἰσάγει τὸν ἀνθρώπον στὴν ἀρμονίαν τῶν πραγμάτων. Ὁ Πλάτων ἔλεγε πῶς ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος διαπλάσεως τελείων πολιτῶν καὶ ἀνθρώπων εἶναι ἢ συνεχῆς μουσικὴ ἀγωγή. Τοῦτο

ὑπεστήριξε διότι ἐπίστευε — ὅπως καὶ σήμερον ἡ ἰδία ἀποφιν ὑπάρχει διὰ τὴν «ὕψηλὴν» μουσικὴν — ὅτι ἡ ἀρμονία τῆς μουσικῆς καλλιεργεῖ ὑποσυνείδητα καὶ τὴν ἀρμονίαν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Γενικά, ἡ Τέχνη προσφέρει ἀνάλυσιν καὶ ψυχικὴν καλλιέργειαν καὶ καλαισθητικὴν ἀνάπτυξιν, πού μαζί μὲ τὴν ἀπλή πνευματικὴν κατάρτιση συνθέτουν πλήρη ἀνθρώπον, πού γνωρίζει καὶ τὸ τεχνικὸ περιβάλλον νὰ ἀντιλαμβάνεται σωστὰ καὶ κατὰλληλα νὰ προσαρμόζῃ τὸν ἑαυτὸν του σ' αὐτὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους του νὰ βλέπῃ σὰν κάτι παραπάνω ἀπὸ ἀπρόσωπα καὶ ἀσήμαντα νοῦμερα. Ἡ Τέχνη συντελεῖ στὴν ἐκλέπτυνση τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ὀρμῶν καὶ διαθέσεων — ἀνωτέρων — τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ἰδεῶν, τῶν σχέσεων του καὶ τοῦ χαρακτήρος του. Μᾶς ἀποκαλύπτει τὸ κάλλος, πού δὲν βλέπουν τὰ ἀνεκπαιδευτα μάτια μας. Ἡ Τέχνη θὰ μᾶς δώσῃ τὴν συναίσθηση τῆς ἀνθρώπινης πραγματικότητος, ἰδεῶν καὶ μὴ, σ' ὅλους τοὺς πολυχρωματισμοὺς τῆς καὶ τὸ θάθος, ὅπως τὴν γράφει ἢ λογοτεχνικὴ πέννα, ἐρμηνεύουν οἱ ἠθοποιοί, παριστάνουν οἱ ζωγράφοι, σκαλίζουν οἱ γλύπτες, ζωντανεύουν μὲ τίς νότες τους οἱ μουσικοί, τὴν ἐναρμονίζουν μέσα στὰ στερεὰ τους σχήματα οἱ ἀρχιτέκτονες.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΡΗΓΑΣ

Ε' Κλασικοῦ

Γυμνάσιον Σπερχειάδος